

En akademism för vår tid

***Modernautställningen 2010* framstår som ett exempel på de senaste årens akademisering av konsten, och den produktion av likhet och anpasslighet som följer på denna utveckling.**

Av Frans Josef Petersson 08.10.10 Kritik

Modernautställningen 2010 är andra upplagan av Moderna museets återkommande presentation av svensk samtidskonst. Ett antal av landets konstnärer har fått visa upp sina färdigheter för en jury bestående av museets intendent Fredrik Liew samt curatorerna Lisa Rosendahl och Gertrud Sandqvist. Det slutgiltiga urvalet på 54 konstnärer är explicit anti-tematiskt, samtidigt som curatorerna betonar att man inte haft ambitionen att presentera en representativ bild av det svenska konstlivet.

Modernautställningen 2010

Christine Ödlund, Esther Shalev-Gerz,
Lina Selander

Moderna Museet Stockholm, Stockholm
2 oktober 2010 — 9 januari 2011

Men att urvalet inte är representativt betyder naturligtvis inte att det inte fyller en representativ funktion. Och Modernautställningens bild är ännu en variant på samtidskonstens mångfald av ömsesidigt förstärkande olikheter. Ett slags axiomatiskt skillnadstänkande där de inkluderade verken antas ha en sak gemensamt: de är alla lika olika. På så vis framstår utställningen mer än något annat som ett exempel på de senaste årens akademisering av konsten, och den produktion av likhet och anpasslighet som följt på denna utveckling.

På Modernautställningen för fyra år sedan höjdes en del ögonbryn för närheten till det kommersiella konstlivet i Stockholms innerstad. I år saknar hälften av konstnärerna svensk gallerist, och urvalet pekar på de allt tätare banden mellan museum och högskola. Mer specifikt mellan Moderna museet och Malmö konsthögskola, där Sandqvist fram till nyligen var rektor och idag är professor i konstens teori och idéhistoria. Av de yngre konstnärerna i utställningen har tre fjärdelar examen från Sandqvists skola. Av de äldre är det ungefär lika många som är eller har varit professorer eller doktorander, inte sällan just i Malmö. Detta samtidigt som utställningsrummen fylls med institutionskritisk konst som predikar nödvändigheten i att anpassa sig till det som kritiseras, och en subjektiskritisk konst som landar i en självupptagenhet på gränsen till det outhärdliga. Det är ingen vacker syn.

Det övergripande intrycket är annars att curatorerna har samlat alltför mycket konst på en liten yta, vilket går ut över mer eftertänksamt sinnade konstnärer som Karl Larsson, Luca Frei och Eva Löfdahl. Men det finns andningshål. I ett mörklagt rum visas Leif Elggrens intermediala bild-, text- och ljudcollage i intim dialog med teckningar och videoskulpturer av Christine Ödlund. Två konstnärer som inte bara delar en fascination för det översinnliga, utan också framhärdar i oviljan att foga sig efter något annat än sina egna dunkla drivkrafter. Lite avsidet i ett eget rum visas Lina Selanders *När solen går ner är den alldeles röd, sen försvinner den*. En videodiptyk som tar sig an ett radikalt politiskt arv utan att fastna i självhävdelse eller reducera den egna utsagan till ännu en osjälvständig kommentar om tillståndet i världen.

Ett liknande patos kan anas hos Viktor Rosdahl vars måleriska materialexperiment skildrar ett sönderfall med paralleller till dagens politiska verklighet. Här finns ett allvar och en reflektion över konstens möjlighet till försoning som ger upphov till den där eftertraktade skillnaden som inte låter sig pratas fram. Målningarna är installerade i nedsläckt och gråmålat rum tillsammans med ett konceptuellt teckningsarbete av Johan Tirén samt en videodiptyk av Esther-Shalev Gerz om minnet av de nedlagda textilfabrikerna i Norrköping, en av Sveriges klassiska industristäder. Detta är ett av de få rum i utställningen som fungerar både tematiskt och i termer av den atmosfär verken skapar tillsammans.

Christine Ödlund, Thought-Form, 2009.

Att vissa konstnärer fogar sig efter upplevda förväntningar, medan andra lyckas med konststycket att producera något oväntat som också förblir oväntat, kan tyckas självklart. Samtidigt kan jag inte komma ifrån intrycket att årets Modernautställning vill övertyga mig om motsatsen. Att helheten är iscensatt för underminera varje specifik hållning och förkasta själva tanken om ett alternativ. Curatorerna analys står klar och kan läsas i utställningskatalogen: dagens institutioner är inte annat än segment av en diversifierad marknad vars logik dominerar konsten i dess helhet. Men detta är i så fall en verklighet som inte minst produceras av utställningar som medvetet framställer samtidskonsten som homogeniserad och utan konfliktytor.

Lina Selander, När solen går ner är den alldeles röd, sen försvinner den, 2008.

I svensk press har det de senaste dagarna uppstått en debatt om att de kontroversiella konstnärerna Lars Vilks och Anna Odell inte är med i utställningen. Flera röster menar att Moderna museet mer eller mindre begår tjänstefel genom att inte visa denna konst «som alla talar om» och som «väcker angelägna frågor om samhället».

Men Moderna har naturligtvis ingen plikt att uppmärksamma konstnärer bara för att massmedia blåser upp deras betydelse bortom alla rimliga proportioner. Och Vilks och Odell är knappast några alternativ till den konst som visas i Modernautställningen. Tvärtom är de symptom på samma situation där samtidskonsten framstår som alltmer sluten, samtidigt som konstnärer måste uppträda skandalöst eller på något annat sätt bidra till samhällsdebatten för att uppfattas som angelägna. Till Modernautställningens förtjänster måste läggas att man inte spelar med i denna allt mer skrikiga offentlighet, inte minst som museet de senaste åren dragit alltmer mot det okontroversiella och intellektuellt förenklade.

Men visst hade det ändå varit möjligt att ställa samman en utställning med något slags kritisk friktion. Och det varit fullt möjligt att göra detta utan att förstärka konstlivets institutionella makstrukturer. Att på allvar problematisera den akademisering av konsten som man nu illustrerar kunde ha varit ett första steg. Att ägna mindre energi åt att smussla med intressen och släta över estetiska och politiska motsättningar kunde ha varit ett andra.

Esther Shalev-Gerz, Sound Machine, 2008. Installasjonsfoto: Jeu de Paume.

Modernautställningen 2010

**Christine Ödlund, Esther Shalev-Gerz,
Lina Selander**

**Moderna Museet Stockholm, Stockholm
2 oktober 2010 — 9 januari 2011**

Deltakande konstnere:

**Fia Backström
Petra Bauer
Book & Hedén
Matthew Buckingham
Magnus Bårtås
Nina Canell
Jonas Dahberg
Kajsa Dahlberg
Nathalie Djurberg
Cecilia Edefalk
Ann Edholm
Leif Elggren
Andreas Eriksson
Karolina Erlingsson
Luca Frei
Jens Fänge
Föreningen JA!
Andreas Gedin
Goldin + Senneby
Alexander Gutke
Per Hasselberg
Leif Holmstrand
Karl Holmqvist
Sofia Hultén
Olav Christopher Jenssen
Sara Jordenö
Annica Karlsson Rixon och Anna Viola
Hallberg
Viktor Kopp
Runo Lagomarsino
Karl Larsson
Matts Leiderstam
Marysia Lewandowska
Axel Lieber
Maria Lusitano Santos
Eva Löfdahl
Truls Melin
Per Mårtensson
The New Beauty Council
Viktor Rosdahl
Lina Selander
Esther Shalev-Gerz
Ann-Sofi Sidén
Apolonija Šušteršič
Astrid Svangren
Johan Tirén**
